

Лесничейският дом през 1911 г. и сегашният вид на сградата

Трябва да вярваме, че ще го има!

ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ

Лесовъдската колегия винаги е притежавала чувството за значимост на историята си и се е грижела тя да бъде запазена. През 1975 г. с решение на Академичния съвет на ВЛТИ от 9 юли и заповед от 14 юли на тогавашния ректор проф. Александър Илиев е открит Музей с научен архив по лесотехника. С почит се отнасяме към първия ръководител на музейната сбирка проф. Свилен Николов (1919 – 2004 г.), последователите му – инж. Веселин Дочев (1930 – 2000 г.) и проф. Атанас Пухалев (1935 – 2008 г.). Музеят в ЛТУ е попълван периодично с много ценни документи (подробно за дейността му можете да прочетете в бр. 5 от 2012 г. на сп. „Гора“). От 1998 г. организатор на сбирката е Галя Данаилова, след 2003 г. ръководството на музея е поето от проф. Иван Палигорев. От 2010 г. сбирката е поддържана от доц. д-р Евгени Цавков в една барака, а понастоящем се приютава в една стая на Университета.

В сградата на Научноизследователската база за иглолистните гори на Института за гората във Велинград има още една инте-

ресна и богата музейна сбирка, наречена Регионален център за историята на горите, горското стопанство и горскостопанската наука, която дължи съществуването си на ентузиазма на ръководителя на базата доц. д-р Ангел Ферезлиев.

Не сме забравили, че в с. Граматиково имаше прекрасен музей на горското дело, който сега се стопанисва от ДПП „Странджа“.

Преди години в редица горски и ловни стопанства също съществуваша сбирки, отразяващи историята и развитието на регионалното горско стопанство.

НЕУГАСВАЩА ИДЕЯ

Успоредно с ценната за горското родословие музейна структура на ЛТУ върви идеята за Горски музей от национално значение извън учебното заведение. Още на Първия учредителен конгрес на Независимия съюз на лесовъдите в България (сега Съюз на лесовъдите в България), състоял се на 12 октомври 1990 г., е предложено възстановената организация да се погрижи за създаването на Националния музей на горското дело. Тя се осъществява през

1996 г., когато председател на Комитета по горите е инж. Валентин Карамфилов. Музеят е уреден в няколко помещения в сградата на Учебния горски център в Боровец, но след настъпилите през 1997 г. промени идеята за националния горски музей все пак угасва – за цели 20 години.

За да се възпламени отново. През 2008 г. тогавашният председател на Съюза на лесовъдите в България проф. Димитър Коларов предлага територията на УОГС – Юндола, като най-подходяща за националния горски музей. Но чак в началото на 2017 г., при служебното управление на Министерството на земеделието и храните със зам.-министър проф. Иван Палигорев, СЛБ отново поставя въпроса и, съгласувано с ректора на ЛТУ проф. Иван Илиев, предлага музей с национално значение да бъде настанен в един от първите лесничейски домове в нашата страна, който е изграден в м. Юндола.

ЛЕСНИЧЕЙСКИ ДОМ НА ЮНДОЛА

В началото на миналия век след определяне на границите на държавната гора „Гешова планина“ и обособяването ѝ като рефир към Чепинското лесничество започва строежът на първите горски сгради в м. Юндола. Историята на изграждането на Лесничейски дом – един от първите в Родопите, наистина носи възрожденски дух. С него е свързано името на

чепинския лесничей Спас Поптодорев. През 1908 г. за построяване на сградата от Министерството на благоустрояването са отпуснати само 500 лв. – за материалите и за заплащането на надниците на строителите. Всички довършителни и много от основните дейности, както и дърводелските работи, а те са множество, като гледаме днес конструкцията на дома, са изпълнявани с доброволен труд на горските стражари, секачи и извозвачи и малобройния състав на лесничейството. Един забравен щрих от историята е, че Лъдженската (сега Велинградска) община се възпротивила на построяването на Лесничейския дом, тъй като теренът бил общинска собственост. За да узакони строежа, Министерството на земеделието и държавните имоти издава специален указ за отчуждаване на 10 дка от „общинска поляна“.

От старите черно-бели снимки, направени през 1911 – годината на откриването на Лесничейския дом, ни гледа една прекрасна двуетажна постройка с ажурни дървени елементи, за която знаем, че е била боядисана в резедаво и бяло. Първият етаж е иззидан от камък, вторият – от т.нар. блокхауси, покривът е ламаринен, верандите са открити. Самата сграда на Лесничейския дом представлява историческа ценност, защото е архитектурен паметник на най-ранното сградостроителство в горите. Макар и засегната от времето, тя и днес излъчва хубаво послание от отдавна отминали времена – горската служба си има история.

Ние, журналистите от сп. „Гора“, обичащи красотата и поддържащи пламъка на горската история жив, веднага се влюбихме в тази сграда и приехме възраждането ѝ в музей за важна кауза.

При символичния акт на откриването на музея, станал по време на Седмицата на гората на 4 април 2017 г., доайенът на лесовъдската колегия проф. Никола Колев каза: „Създаването на Националния горски музей тук, в УОГС – Юндола, придобива огромно ценностно значение. Исторически неговото създаване прераства във всеобща професионална кауза за издигане на ролята и авторитета на централното управление по горите, регионалните управления, държавните предприятия и техните поделения, Лесотехническия университет, Съюза на лесовъдите в България, браншовите организации, горския бизнес. Тяхната мисия е да помагат при преустройството на сградата“.

НАСТОЯЩЕТО

Сградата на Лесничейския дом, приютявала администрацията до 1940 г., когато е построена нова масивна постройка в алпийски стил за управление на вече учебното стопанство, е запазена в почти първоначалния си вид (само верандите са затворени и остъклени). Тя е в непосредствена близост до администрацията на Учебно-опитното горско стопанство – Юндола, пазеща алпийския си стил, реновирана и красива днес. В лицето на директора на УОГС инж. Величко Драганов

намерихме сподвижник на идеята да се създаде музей в бившия Лесничейски дом. През годините в дворното пространство изникват още постройки, повечето от тях запазени до наши дни, които също ще бъдат включени в бъдещия музейен комплекс.

И както всяко време си има хора с възрожденски дух, така и в началото на ХХІ в. те не липсват сред лесовъдската колегия. Ръководствата на шестте държавни предприятия осигуряват през 2019 г. средствата, а инж. Драганов веднага организира строително-ремонтните дейности. Лесничейският дом се сдобива с нов покрив, обновен външен и вътрешен вид. Ремонтна, но запазена в оригиналния си вид, е и дограмата на дома.

През 2019 г. проф. Иван Палигоров предлага концепцията за експозицията на музея, утвърдена от ректора на ЛТУ чл.-кор. проф. Иван Илиев, тогавашния изпълнителен директор на ИАГ инж. Мирослав Маринов и съгласувана с директора на Историческия музей във Велинград Снежана Велева.

Според тази концепция Лесничейският дом ще бъде центърът на експозицията, с по три отделни помещения на двата етажа, в които ще се разположи историческият снимков материал, с обзаведен кабинет на лесничей от началото на ХХ век. Помещенията на основната сграда ще бъдат посветени на горската служба и нейните ръководители от създаването ѝ през 1879 г. до наши дни и развитие-

Сградата на бившата канцелария на началник-участъците (отляво) ще бъде средище на Горската педагогика (отдясно)

Изработеното табло „Преди и сега“

то на средното и висшето горско образование. Околното пространство ще се оформи по проект на проф. Емил Галев, а доц. Костадин Маринов ще организира разполагането на машините и инвентара от историята на дърводобива у нас (част от тях са пренесени от музейната сбирка в Боровец и се съхраняват в базата на УОГС).

През 2020 – 2021 г. пандемията от COVID-19 забавя обзавеждането на музея, но дейностите по ремонта не спират.

Стимул за редакцията на сп. „Гора“ да не се отказва от каузата за Националния горски музей бе подкрепата на председателя на Редакционния съвет инж. Тони Кръстев – директор на Дирекция „Горско стопанство“ в ИАГ. През септември т.г. отново посетихме скъпото на сърцето ни място. Какво видяхме? Лесничейският дом чака още немалко работа от нас, но идеята изкристализира. Най-вече в набавяне и поддръждане на експонатите. На първи етаж в бившето междинно помещение трябва да ни посрещнат знамената – българското и на ЕС, и мелодията на „Хубава си, моя горо“. Вдясно е кабинетът на лесничей, който вече е обзаведен с антикварни мебели от началото на XX в., уникалната карта на Татар-Пазар-

Дизайнерът Радослав Харалампиев работи по проекта за експозицията

Кабинет на лесничей от XIX в.

джишкия горски окръг от 1895 г., пишещата машина „Remington“, униформата на лесничей, дарена от наследниците на бележития ни лесовъд Методи Русков на музейната сбирка на ЛТУ и предадена за експозицията в Лесничейския дом, и дори с пушка – неизменна част от облика на едновременния горски служител. Стаята отляво ще приюти историята на националното горско ведомство. На втория етаж ще се разположат експонатите за историята на висшето лесовъдско образование и наука и професионалните средни горски училища.

Получавайки размерите на помещението, вече можехме да поканим дизайнера за уточняване на интериорния проект на музейната сбирка, който ще бъде представен на директора на УОГС – Юндола. Проектът на интериора е поверен на дизайнера Радослав Харалампиев.

Във външното пространство ремонтираната бивша канцелария на началник-участъците е готова за средище на заниманията по Горска педагогика. Излята е бетонната площадка за експозицията на горската техника пред сградата, която ще представя историята на дърводобива. Тя е строена през 1930 г. за жилища на работещите в лесничейството и сега ще има втори живот.

КАКВО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ

Много пъти сме казвали, че трябва да пазим и развиваме родословното дърво на лесовъдската колегия, защото историята ѝ е богата на събития, личности и постижения. Днешният ден ще стане история, но да не забравяме, че запазването ѝ става от поколението, което живее и работи днес и което трябва да я предаде на следващото.

Обръщаме се към вас, колеги от цялата страна, ако имате ценни документи, снимки, литература, предмети, инструменти, униформи знаци и отличия от историята на горското дело у нас, обръщайте се към редакцията на сп. „Гора“. Ще ги събираме за бъдещата експозиция с чувството за достойно изпълнен дълг към предците ни. Ако сме единни – ще успеем.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимки: Йордан ДАМЯНОВ
Станислава КРУМОВА
и архив